

Odpověď

Ve Světě literatury (1992, č. 4) se nedávno objevila recenze Vladimíra Svatoňe na první literárněvědná čísla našeho časopisu, kterému nepochybně ještě chybí mnoho k dokonalosti. Pokud by šlo pouze o běžnou kritiku hodnotící jednotlivé příspěvky, jistě bychom připomínky s povděkem přijali a nepokládali bychom za nutné na recenzi polemicky reagovat. Vzhledem k tomu, že však hodnocení časopisu má vyrocené politický podtext, domnívám se, že odpověď je nutná.

Úvodem faktickou poznámku. V žádném z propagačních letáků ani v Přání na cestu novému časopisu není uvedeno, že minime navazovat na Československou rusistiku. Ostatně o tom svědčí i zvolený název, zahrnující veškerou slavistiku. Skutečnost, že tak činíme právě v Brně, vyplývá z tradic naší univerzity i celého moravského regionu. V Brně spočívají ostatky zakladatele slavistiky Josefa Dobrovského, který na Moravě po jistou dobu působil a který se k ní hlásil i některými svými pracemi. K věhlasu meziválečné slavistiky a bohemistiky nepochybně přispěli takoví významní brněnští badatelé, jako byli profesori Arne Novák, Jiří Horák, Frank Wollman a Roman Jakobson, jenž se posléze stal zakladatelem slavistiky v USA a vášnivým propagátorem české literatury na západě. Mohli bychom jmenovat řadu dalších vědců, kteří v Brně buď studovali či působili po určitou dobu (J. Dolanský-Heidenreich, B. Havránek, K. Horálek, J. Kurz aj.). Máme tedy na co navazovat a činíme tak rádi, protože pokládáme slavistiku za jeden z profilových oborů, jimž si české země a posléze i Československo získalo mezinárodní autoritu.

Jde-li o nějakou návaznost na předchozí rusistická periodika, pak jde o návaznost čistě odbornou, nikoli ideologickou. Nevím, proč se kolega Svatoň ptá, zda chceme rozvíjet tradice let šedesátých či nikoliv, když moc dobře ví, že k oběma čelným představitelům odrodného procesu naší rusistiky, za něž právem pokládá M. Drozdu a Z. Mathausera, nás po dobu normalizace poutalo hluboké osobní přátelství a sympatie, vyjadřované v případě prof. Z. Mathausera i aktivní vědeckou spoluprací. Při hodnocení minulých dvaceti let bychom totiž neměli zapomínat, že i v těchto letech byly rozdíly v chování vedení fakult i jednotlivých vedoucích kateder. A je třeba říci ke cti Brna, že na rusistických katedrách nebyl z politických důvodů propuštěn nikdo, což se o Praze říci nedá. Někteří sice patřili k těm méně rovnoprávným, všichni však měli právo publikovat a záleželo čistě na nich, jak se projevovali. I když ani nám nevyhovovala bezvýraznost tehdejší Československé rusistiky, jejíž úroveň poklesla jistě i proto, že z jejího vedení byl odstraněn právě V. Svatoň, přesto jsme zde publikovali, stejně jako ostatně i on sám. Byl to přece časopis našeho oboru a zá-

leželo tedy na nás všech, kdo jsme se nerozhodli emigrovat, aby ani v rusistice nepřevládla ta nejhorší varianta. O tom, že se to nestalo, svědčí ostatně skutečnost, že nás ochotně tisknou i zahraniční odborné časopisy.

A ještě jedna poznámka na okraj. Osobně se domnívám, že Bulgakovův Mistr a Markétka není jen "svižně napsaná próza publicistické polohy", jak to formuluje V. Svatoň. I když nejsem zastáncem "kosmického" aspektu při analýze literárních děl, jsem přesvědčena o tom, že Bulgakovův román má hluboký filozofický podtext, který z tohoto románu tvoří jedno z nejpozoruhodnějších děl dvacátého století. Jeho aktuálnost nebyla s odstupem času nijak oslabena, jak se často stává i s výbornou publicistikou. Jeho mnohvrstevnatá struktura dává možnost různorodých výkladů. Z komparatického hlediska by bylo například zajímavé vysledovat, nakolik postoupil v Mistrovi a Markétce proces transformace hoffmannovské linie v ruské literatuře, zřejmý od Pogorelského přes Gogola, Dostojevského, Merežkovského či Brjusova - abychom jmenovali alespoň ty nejznámější autory, kteří zabydlují svá díla ďábly a čarodějnicemi. Bulgakovovo novum, protikladně folklórní tradici, je nepochybně v onom základním stimulu, neboť Markétka se stává čarodějnici z lásky. Možná, že právě ona schopnost viry v druhého a jeho talent, již v dnešní době tak postrádáme, činí toto dílo přitažlivé pro dnešního čtenáře.

Danuše Kšicová (Brno)